

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка
Кафедра дошкільної і початкової освіти

О. І. Гаврило

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДИКА ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ З ПРИРОДНИМ ДОВКІЛЛЯМ ТА
СОЦІУМОМ»**

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

Суми – 2022

УДК 373.2

Рекомендовано до друку методичною радою Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (протокол № від).

Рецензенти:

Кондратюк С. М. – кандидат педагогічних наук, професор кафедри дошкільної і початкової освіти Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка.

Шаповалова О. В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної і початкової освіти Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка.

О. І. Гаврило. Методичні рекомендації до самостійної роботи з навчальної дисципліни «Методика ознайомлення дітей з природним довкіллям та соціумом» : методичний посібник. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2022. 20 с.

Методичні рекомендації розроблені для здобувачів освіти за скороченим терміном навчання денної та заочної форм навчання у відповідності до навчального плану підготовки бакалаврів за спеціальністю 012 Дошкільна освіта. Збірник містить методичні поради, практичні рекомендації та вимоги до виконання самостійної роботи з дисципліни «Методика ознайомлення дітей з природним довкіллям та соціумом».

© О. І. Гаврило, 2022

© СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2022

ВСТУП

Мета вивчення курсу – отримання здобувачем освіти знань та вмінь з теоретичної та методичної підготовки майбутніх фахівців до розвивальної та освітньої роботи з дітьми дошкільного віку; уточнення, систематизація та поглиблення знань, умінь, навичок у організації роботи з ознайомлення дошкільників з природним та суспільним довкіллям.

Завдання навчального курсу:

- поглибити та уточнити знання здобувачів освіти про значення ознайомлення дітей з природним і суспільним довкіллям;
- ознайомити з метою, завданнями та змістом провідних концептуальних, базових та варіативних програмових документів з актуальних проблем методики ознайомлення дітей з природним і суспільним довкіллям;
- ознайомити здобувачів освіти із можливостями використання різноманітних об'єктів і явищ природи у роботі з дітьми дошкільного віку, самостійного набуття суспільствознавчих знань шляхом спостережень, експериментів;
- формувати теоретичну базу знань про завдання, зміст, форми та методи роботи щодо ознайомлення дітей дошкільного віку з природним і суспільним довкіллям;
- ознайомити з передовим педагогічним досвідом роботи з ознайомлення дітей з природним і суспільним довкіллям;
- підготувати до практичного втілення набутих знань у сучасних умовах суспільної дошкільної освіти; сформувати уміння і навички писати конспекти з планування різних видів роботи з ознайомлення дітей з природним і суспільним довкіллям: в різних вікових групах, з дітьми різних категорій і за різних соціальних умов.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки – 1-й за скороченим терміном навчання	
		Семестр II	
		Лекції	
		14 год.	4 год
		Практичні, семінарські	
		12 год.	2 год
Загальна кількість годин – 90		Лабораторні	
		12 год	2 год
Тижневих годин для денної форми навчання: 2		Самостійна робота	
		48 год.	80 год
		Консультації	
		4 год.	2 год.
		Вид контролю: залік	

Результати навчання за дисципліною

Знання	<p>ПРЗ 2</p> <p>ПРЗ 5</p> <p>ПРЗ 8</p>	<p>Знання проблеми екологічного виховання дошкільників у єдності соціальних і педагогічних аспектів, ґрунтуючись на взаємозв'язку положень психології, педагогіки, конкретних методик про мету і завдання всебічного виховання особистості, починаючи з дошкільного віку. Знання теоретичних основ та практичного досвіду ознайомлення дітей із суспільним довкіллям: про взаємозв'язок розумового та морально-соціального виховання дітей в процесі ознайомлення їх із довкіллям; про роль мовлення дитини в процесі ознайомлення з явищами соціальної дійсності; про роль праці та інших видів діяльності дітей з метою соціалізації особистості та ознайомлення з працею дорослих; про сучасні методи ознайомлення дітей із соціальною дійсністю, стан практики роботи дошкільних закладів з означеної проблеми та сучасний передовий досвід виховання;</p> <p>Знання принципів відбору навчального матеріалу; методів та прийомів, основні форми організації виховно-навчального процесу; наслідки впливу засобів мас-медіа на розвиток світогляду сучасних дітей і вміння проводити педагогічну роботу з батьками щодо попередження негативних впливів засобів масової інформації на зміст ігор та моральний розвиток дошкільника.</p> <p>Здатність до взаємодії з батьківською спільнотою, налагодження продовження екологічного виховання у родині. На основі знань правових засад, завдань і принципів планувати та організувати взаємодію закладу дошкільної освіти з сім'єю; ефективно залучати батьків до природоохоронних заходів.</p>
Уміння	<p>ПРУ 4</p>	<p>Здатність організувати освітній процес у закладах дошкільної освіти з використанням сучасних, науково</p>

	<p>ПРУ 6</p>	<p>обґрунтованих, традиційних та інноваційних засобів, методів, прийомів, технологій. Створювати максимально сприятливі умови для розвитку, виховання і навчання дітей.</p> <p>Здатність здійснювати спостереження за соціальною поведінкою дитини, виявляючи різноманітні її характеристики в процесі діяльності та в повсякденні; складати орієнтовні перспективні плани роботи по навчанню дітей поведінки в громадських місцях та правилам дорожнього руху та іншими видами виховної роботи; використовувати ефективні методи та прийоми впливу на дітей з метою формування у них ціннісного ставлення до однолітків та дорослих, формування почуття відповідальності, набуття нею життєвого соціального досвіду; складати конспекти занять з ознайомлення з довкіллям, використовуючи сучасні засоби навчання, доступні розумінню дітей дошкільного віку; планувати навчально-виховну роботу з дітьми старшого дошкільного віку з початкового економічного виховання (заняття, розваги, дидактичні, сюжетно-рольові та інші ігри).</p> <p>Здатність зміцнювати та раціонально використовувати матеріально-технічну базу ЗДО з метою різнобічного виховання дошкільників, створювати розвивальне середовище відповідно до особистісно-зорієнтованої моделі освіти дітей дошкільного віку.</p> <p>Здатність використовувати матеріальну базу ЗДО на основі дидактичних, виховних, естетичних, санітарно-гігієнічних вимог. Сприяти створенню безпечних умов для організації життєдіяльності дітей в ЗДО.</p>
<p>Комунікація:</p>	<p>ПРК 1</p>	<p>Здатність здійснювати прогностичні, планувально-організаційні функції у формуванні системи знань дошкільників про довкілля. Визначати стратегічні лінії даного процесу; організовувати командну роботу з педагогічним колективом при вирішенні завдань</p>

	ПРК 2	<p>виховання дошкільників; передбачати можливі ризики зовнішнього і внутрішнього характеру та завчасно уникати їх негативного впливу.</p> <p>Здатність до професійного самовдосконалення: професійна самоосвіта, особистісне зростання, проектування подальших особистих освітньо-професійних траєкторій.</p>
--	--------------	---

Самостійна робота № 1

Форми і методи ознайомлення дітей з довкіллям

Теоретичні питання

1. Класифікація методів ознайомлення дітей з довкіллям: за джерелом знань, за пізнавальною активністю. Методи безпосереднього та опосередкованого ознайомлення з довкіллям.

2. Дайте характеристику кожної групи названих методів.

3. Екскурсія-огляд як метод ознайомлення з предметним довкіллям.

4. Форми ознайомлення дітей з довкіллям у ЗДО. Види занять за дидактичною метою, тематикою, охопленням різних галузей знань.

4. Екскурсія за межі закладу дошкільної освіти. Її значення, правильна організація.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Розробити план проведення: екскурсії-огляду (на тему «Наш дитячий садок»); або розглядання предметів і бесіди про них.

Методичні рекомендації

Для виконання цього завдання можна обрати один із методів ознайомлення з предметним довкіллям: екскурсію-огляд у груповому приміщенні, у різних за призначенням приміщеннях або на території ЗДО, бесіду під час розглядання предметів. Скласти план проведення, вказуючи вікову групу, мету і завдання використання методу, етапи застосування обраного методу, об'єкти спостереження та основні питання щодо вивчення властивостей об'єктів спостереження. Детальний конспект розробляти не потрібно.

Завдання 2. Складіть план екскурсії за межі дошкільного закладу з ознайомлення з природними об'єктами або вулицями і закладами населеного пункту.

Методичні рекомендації

Під час планування екскурсії необхідно пам'ятати, що це – особливий вид заняття, яке проводиться у відведений для занять час, має мету, завдання і потребує певного обладнання. Під час екскурсії усі діти повинні засвоїти необхідний програмовий матеріал. Для правильного планування екскурсії потрібно визначити об'єкти для спостереження відповідно до програми та вікових можливостей вихованців, продумати обладнання, яке необхідно взяти, обрати різні методи і засоби, що допоможуть закріпити знання вихованців (досліди, розповіді, ігри, літературні твори) та способи відпочинку дітей під час переходу. Педагогу слід вивчити шлях до об'єктів спостереження, обрати найбільш безпечні та легкі для пересування дороги. Перед екскурсією проводиться вступна бесіда щодо безпечної поведінки під час переходів та для зацікавлення вихованців.

Зверніть увагу, що розробити потрібно план екскурсії, без надання повного змісту бесід, розповідей та ігор.

Самостійна робота № 2

Методи ознайомлення дітей з довкіллям. Спостереження і досліди

Теоретичні питання

1. Освітнє значення пошуково-дослідної діяльності та її компоненти у дошкільній освіті.
2. Види спостережень за дидактичною метою, тривалістю, способом організації вихованців.
3. Методика проведення спостереження на заняттях. Способи закріплення результатів спостережень.
4. Значення дослідів в ознайомленні дітей з природою.
5. Зміст завдань пошуково-дослідницької діяльності для різних вікових груп. Об'єкти і явища живої та неживої природи, доступні для пошуково-дослідницької діяльності дітей різних вікових груп.
6. Етапи проведення дослідів у різних вікових групах.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Складіть план щоденних спостережень на місяць для дітей середньої групи на прогулянці: за природою, транспортом, будівлями і працею людей.

Методичні рекомендації

Для виконання першого завдання потрібно спланувати теми для спостережень на щоденних прогулянках на майданчику або під час цільових прогулянок за межі ЗДО на 4 тижні будь-якого сезону. Спостереження повинні охоплювати об'єкти природного, соціального і предметного довкілля, враховувати сезонні зміни та особливості населеного пункту. Дні можна вказувати так: «перший понеділок», «перший вівторок» і так далі.

Завдання 2. Запропонуйте ряд дослідів для ознайомлення з неживою природою. Підготуйте та проведіть їх на практичному занятті.

Методичні рекомендації

Щоб виконати друге завдання, підберіть і опишіть 3-4 нескладні досліди з вивчення властивостей різних об'єктів неживої природи (води, ґрунту, повітря тощо). На заняття підготуйте обладнання і проведіть з групою приблизно 2 досліди. Врахуйте послідовність етапів дослідження, мету проведення, вікові особливості дітей, для яких передбачено проведення дослідів. Найважливіше в дослідній діяльності - уміння побачити проблему, зробити припущення про причини явища і результати дослідів. Діти повинні зробити висновки самостійно (або за допомогою навідних питань) про причинно-наслідкові, послідовні або часові зв'язки; якщо вихователь змушений робити висновки замість вихованців, можливо, вони ще не мають достатніх знань про явища, що розглядаються, і досліди проведені завчасно або не дотримано методики. Отже, результати дослідів повинні бути зрозумілими дітям.

Самостійна робота № 3

Ігри в ознайомленні дітей з довкіллям.

Теоретичні питання

1. Значення ігор для ознайомлення дошкільників з довкіллям. Види ігор, особливості кожного виду.
2. Структура дидактичної гри. Методика використання дидактичних ігор при ознайомленні дітей з довкіллям.
3. Характеристика настільних ігор та іграшки, які потрібні для ознайомлення дітей з довкіллям в різних вікових групах, методичні й гігієнічні вимоги до них.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Доберіть дидактичні ігри природознавчого змісту, що доцільно застосувати для активізації пізнавальної діяльності дітей. Наведіть приклади ігор, які можна проводити з дітьми на природі під час екскурсій та прогулянок. Проведіть одну гру на занятті.

Методичні рекомендації

Для виконання завдання потрібно врахувати, що дидактичні ігри можуть бути: з природним матеріалом, іграшками, друковані настільні і словесні. Вони можуть бути використані в першу чергу на етапі закріплення знань, по-друге – для узагальнення і систематизації, а в деяких випадках – для первинного ознайомлення з об'єктами і явищами. Оскільки гра є провідною діяльністю дітей дошкільного віку, дидактичні ігри, маючи навчальну мету і завдання, дозволяють засвоїти знання легко й цікаво. Завдання можуть бути різних рівнів складності: «знайди пару», «порівняй», «що зайве?», «що зникло?», впізнавання зображень заштрихованих або накладених одне на одне, ребуси, загадки, класифікація предметів та інше. Для дітей старшого дошкільного віку цікавішими будуть ігри-стратегії або сюжетно-рольові з елементами дидактичних.

Самостійна робота № 4

Праця як метод ознайомлення дітей з природним і соціальним довкіллям

Теоретичні питання

1. Значення праці як освітнього методу.
 2. Види праці дітей дошкільного віку.
 3. Зміст праці дітей на земельній ділянці і в куточку природи групового приміщення.
 4. Методика формування трудових навичок у дітей дошкільного віку.
- Правильна організація чергування дітей у групі.
5. Гігієнічні вимоги до праці дітей дошкільного віку.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Підготуйте план бесіди про чергування для дітей старшої групи.

Методичні рекомендації

Вступна бесіда для дітей, які починають чергування, передбачає окреслення обов'язків чергових, техніку безпеки, а найголовніше – мотивацію до діяльності. Виконуючи завдання, у плані вкажіть головні питання, на яких потрібно зупинитися. Враховуйте вікові можливості дітей і рекомендації програми, оскільки чергування як вид праці супроводжується ознайомленням та закріпленням знань про природне довкілля, працю людей, інструменти та обладнання.

Завдання 2. Складіть орієнтовний конспект заняття з трудового виховання в приміщенні або надворі.

Методичні рекомендації

Конспект повинен включати: зазначення вікової групи, тему заняття, мету і завдання, необхідне обладнання. Метою може бути як ознайомлення з трудовими операціями, так і виховання поваги до праці та людей праці. Тематами можна обрати працю на ділянці, прибирання території ЗДО або в куточку природи групового приміщення, висаджування цибулі та висівання

насіння, виготовлення годівничок, спостереження за роботою працівників ЗДО або інші на ваш вибір, відповідно до програми, за якою працює заклад дошкільної освіти.

Завдання 3. Розробіть план роботи дітей однієї з вікових груп на городі, вказуючи культури, які обробляються, та види роботи.

Методичні рекомендації

Для виконання завдання необхідно обрати вікову групу та ознайомитися з переліком видів роботи, яку можуть виконувати діти цього віку. План повинен охоплювати увесь сезон від підготовки ділянки до збирання врожаю. Потрібно вказати тиждень місяця (за можливості, дату), види роботи, кількість дітей, які виконують одночасно той чи інший прийом (передбачити поділ на підгрупи), також обрати певні культури, з якими можуть працювати діти. Враховуйте, що бесіда перед початком роботи та спостереження за працею дорослих також повинні бути включені у даний план.

Самостійна робота № 5

Засоби ознайомлення дітей з довкіллям

Теоретичні питання

1. Дайте визначення і класифікацію засобів навчання і виховання. Назвіть групи засобів ознайомлення дітей з довкіллям у сім'ї та в ЗДО.
2. Поясніть, чому природа є засобом ознайомлення з довкіллям.
3. Поясніть, як саме народні традиції, свята й художні промисли ознайомлюють дошкільників з природним і соціальним довкіллям.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Визначте етапи послідовного складання з дітьми розумових карт. Складіть карту розумових дій про будь-яке поняття природного або соціального довкілля і представте її на занятті.

Методичні рекомендації

Перед виконанням першого завдання ознайомтеся з метою та методикою складання розумових карт з дітьми за лекційним матеріалом та навчальною і науковою літературою [2]. Оберіть поняття, з яким потрібно ознайомити дітей в межах вивчення природного, соціального або предметного довкілля відповідно до освітньої програми. Це поняття повинно бути достатньо складним, але доступним дітям обраної вікової групи. Сплануйте поетапне складання карти, визначте питання, які потрібно поставити дітям, які ознаки та властивості об'єкта визначають його сутність. Зобразьте карту розумових дій та проведіть фрагмент заняття.

Самостійна робота № 6

Дидактичні картини та репродукції художніх картин

як засоби ознайомлення дітей з довкіллям

Теоретичні питання

1. Мета використання картин в роботі з дітьми дошкільного віку. У чому ви вбачаєте навчально-розвивальний потенціал картини як засобу ознайомлення дітей з довкіллям?

2. Теми, за якими об'єднують дидактичні картини.

3. Методичні й гігієнічні вимоги до картин, що використовують у ЗДО.

4. Бесіди за дидактичними картинами як метод ознайомлення з довкіллям.

5. Бесіди за змістом репродукцій художніх картин. Вимоги до організації розповіді за змістом картин у різних вікових групах.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Розробіть план-конспект бесіди для старшої групи за змістом сюжетної дидактичної картини (за вибором).

Методичні рекомендації

Потрібно враховувати, що засобами ознайомлення дітей з довкіллям є два види картин: дидактичні (навчальні) і репродукції художніх картин.

Дидактичні картини поділяються на сюжетні та предметні. Предметні картини зображують предмет детально, що дає змогу дітям добре роздивитися його. Сюжетна картина містить велику кількість об'єктів, тому дає широкі можливості для ознайомлення з різними видами доквілля. Для виконання завдання потрібно обрати одну картину відповідно до тематики, передбаченої програмою. У плані-конспекті вкажіть мету використання даного засобу, об'єкти, з якими ознайомляться діти, нові слова і уявлення, орієнтовні питання у логічній послідовності для досягнення мети бесіди.

Завдання 2. Підберіть дидактичні картини та репродукції художніх картин з певної теми (вказати тему, для якої використовується картина, художника і назву – для репродукцій). Поясніть мету використання кожної з них у процесі ознайомлення з доквіллям. З яким видом доквілля знайомить дана картина? Які зв'язки й відносини вона розкриває?

Методичні рекомендації

Для виконання даного завдання потрібно визначити тему та мету використання дидактичних і художніх картин. Репродукції, рекомендовані для дітей дошкільного віку, повинні відповідати гігієнічним нормам, мати зрозумілий сюжет. Оберіть кілька картин, що забезпечать ознайомлення з: соціальним доквіллям, природним доквіллям, предметним доквіллям. Коротко вкажіть головні завдання використання цих засобів.

Самостійна робота №7

Ознайомлення дітей з рідним краєм та Батьківщиною, родинними стосунками та фольклором

Теоретичні питання

1. Специфіка патріотичного виховання дошкільників в сучасних умовах. Методи і форми ознайомлення дітей з рідним краєм і Батьківщиною. Ознайомлення дітей дошкільного віку з державними символами України. Народні символи українців.

2. Поняття: рід, родина, родовід. Методи та прийоми при знайомленні дітей у дошкільному закладі з родоводом, сімейними стосунками.

3. Поняття «народне дитинознавство». Традиційні українські сімейні свята, обряди, ритуали.

4. Дайте характеристику і класифікацію українських скоромовок, лічилок, прислів'їв та загадок. Охарактеризуйте кожен групу українських народних пісень.

5. Казки та види казок. Художні засоби виразності казок. Форми та методичні прийоми роботи з казкою у дошкільному закладі.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Доберіть літературні твори (не менше 5) для ознайомлення дітей з національними символами України; складіть план ознайомлювальної бесіди за одним із текстів за вибором.

Методичні рекомендації

Для виконання першого завдання зверніть увагу на видання, призначені саме для дітей дошкільного віку. Твори повинні бути цікавими і зрозумілими для дітей. Формалізм у ознайомленні з національними символами недопустимий. Розповідь вихователя і читання творів відбувається у невимушеній атмосфері, щоб викликати у дітей повагу і захоплення своєю Батьківщиною. У списку творів вказується автор, назва, збірка, місто і видавництво та рік видання.

План бесіди передбачає уточнення того, що запам'ятали діти, а також їхнє ставлення до отриманої інформації. Дуже важливо враховувати використання ілюстративних матеріалів, які допоможуть сформулювати уявлення про усі символи держави і народу. Під час бесіди вихованці також можуть ставити запитання про те, що вони не зрозуміли.

Завдання 2. Дайте історичну інформацію про державні символи України.

Методичні рекомендації

Для вивчення історії державних символів використовуйте достовірні наукові джерела. Знання про походження того чи іншого символу, причини його використання дозволить зрозуміти історію становлення українського народу. Легенди та казковий виклад такої інформації також може мати місце, але дітям потрібно доносити їх так, щоб вони розуміли, що це художня обробка історичних фактів.

Завдання 3. Складіть тлумачний словник традиційних українських форм звернення, запросин, подяки і величання.

Методичні рекомендації

Цікаві народні форми звертання один до одного можна знайти у літературних творах, довідкових джерелах, повсякденному житті своєї родини або сусідів. Буде цікаво записати ввічливі форми спілкування у своєму населеному пункті або там, де живуть родичі, друзі. Можна також порівняти звертання, запросини, подяки й величання у різних районах, де вам доводилося побувати. Спробуйте розпитати, що означає те чи інше слово, фразеологізм.

Завдання 4. Складіть розгорнуту анотацію казок, поданих у збірнику (за власним бажанням) за такою схемою: назва казки, мета використання, вікова група, словник, можливі форми роботи з певною казкою.

Методичні рекомендації

Для виконання даного завдання оберіть в першу чергу вікову групу, для якої рекомендовано збірник казок. Враховуйте, що казка повинна забезпечувати виконання цілого ряду програмових завдань (ознайомлення з казкою як формою народної творчості, народними традиціями, побутом, виховання ввічливої поведінки щодо інших людей, або дбайливого ставлення

до природи, працелюбності, збагачення словника тощо). Відповідно до поставлених завдань оберіть методи, які допоможуть закріпити й узагальнити отримані знання, включивши їх в систему світобачення дитини.

Самостійна робота №8

Виховання дбайливого ставлення до довкілля

Теоретичні питання

1. Які форми роботи включає в себе вивчення природи і праці людей рідного краю? Підготовка вихователя до вивчення особливостей рідного краю. Зміст екскурсій у вивченні найближчого довкілля.
2. Організація спостереження дітей за погодою та фіксація отриманих даних.
3. Зміст формування відповідального ставлення дітей до довкілля. Формування поведінки дошкільників у природі.
4. Методика вивчення правил пожежної безпеки у різних вікових групах. Форми ознайомлення з пожежною безпекою.
5. Вимоги до вивчення правил безпеки поведінки на вулиці у різних вікових групах. Система ознайомлення з правилами безпеки дорожнього руху.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Розбийтеся на підгрупи, розробіть сценарій розваг за темами: «Пожежна безпека»; «Правила поведінки на дорозі»; «Пікнік у лісі»; «Бережемо іграшки».

Методичні рекомендації

Для цікавої організації розваги використовуйте різні методи і засоби (драматизації, дидактичні та рухливі ігри, вірші, пісні, казки, ілюстрації тощо). Проведіть розваги на занятті. Не забувайте, що розвага – це не показове свято, вона покликана розважати вихованців, виконуючи також і виховні функції. Найкращий результат буде помітно при моделюванні проблемних ситуацій, навіть педагогічних провокацій, які змусять дітей

проаналізувати власну поведінку та виробити навички виконувати правила безпеки і дбайливого ставлення до речей та природи.

Завдання 2. Складіть список «заповідей» поведінки у природі для дітей. Поясніть, за яких умов найкраще формується поведінка вихованців.

Методичні рекомендації

Темами «заповідей» для дітей можуть стати певні кодекси: грибника, збору рослин, проти упередженого ставлення до деяких тварин. Головні принципи життя кожної дитини в гармонії з природою:

1. «Не зашкодь».
2. «Пізнаючи, не руйнуй».
3. «Не бери у природи більше, ніж тобі потрібно».
4. «Перш ніж зробити, дай відповідь собі на три запитання:
 - 1) Що я хочу зробити?
 - 2) Навіщо мені це потрібно?
 - 3) Хто і що при цьому набуває, а хто і що втратить?
5. «Подумай про наслідки!»

Не забувайте, що розповіді і повчання не мають користі без практичного застосування знань: тільки у природі може сформуватися природодоцільна поведінка дитини. Отже, будь-які правила закріплюються під час екскурсій, прогулянок, піших переходів, праці на ділянці.

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти). / Авт. група під кер. Т. О. Піроженко. Затв. Наказом МОН України від 12.01.21 № 33. 38 с.
2. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Методика ознайомлення дітей з довкіллям у дошкільному навчальному закладі. Київ : Слово, 2008. 404 с.
3. Експериментальна діяльність у ДНЗ / укладачі Л. А. Швайка, І. В. Молодушкіна]. Харків : Вид. група «Основа», 2010. 192 с.: іл. (Серія «ДНЗ. Керівнику»).
4. Гаврило О. І. Методика ознайомлення дітей дошкільного віку з природою : навчальний посібник. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. 120 с.
5. Лисенко Н. В. Теорія і практика екологічної освіти: педагог-дошкільник. Київ : Слово, 2009. 400 с.
6. Плохій З. П. Формуємо екологічну компетентність молодшого дошкільника. Київ : Світич, 2010. 136 с.
7. Шаповалова О. В. Ознайомлення дошкільників із суспільним довкіллям : навчальний посібник. Суми : СДПУ імені А.С. Макаренка, 2018. 152 с.

Додаткові

1. Гавриш Н. Живі народні традиції. Свято-розвага «Закосичення». *Дошкільне виховання*. 1999. №6. С. 6-8.
2. Грановська Т. Роль вихователя у формуванні екологічної свідомості дітей дошкільного віку. Наукові записки НДУ імені М. Г. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. Ніжин, 2013. № 5. С. 129-133.
3. Дяченко Т. Мандруємо екологічною стежиною. *Дошкільне виховання*. № 5. 2002. с. 28.
4. Концепція неперервної екологічної освіти в Україні. Інформаційний збірник МОН України. 1995. № 4. С. 3-25.
5. Рудик О. Будьмо на дорозі обережні. *Дошкільне виховання*. 2005. № 5. С. 16-17.
6. Яришева Н. Цільові прогулянки до парків та скверів. *Дошкільне виховання*. 2003. № 7. С. 20-22.